

TÜRKİYE - MISIR STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

“Sivil Diplomasi Kapasite İnşası:
Sektörel ve Finansal Derinleşme”

TASAM

TÜRK ASYA STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES

tasam.org

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

TÜRKİYE - MISIR STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

“Sivil Diplomasi Kapasite İnşası: Sektörel ve Finansal Derinleşme”

(Türkiye - Mısır)

Türkiye; 80 milyonluk nüfusu, gelişerek büyüyen ekonomisi ve Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeostratejik konumu ile öne çıkmaktadır. Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile arasındaki tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda yükselen aktivitesi, NATO, AGIT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile küresel platformda önemi gittikçe artan bir aktör hâline gelmiştir.

Mısır ise Asya'yı Afrika'ya bağlayan bölgedeki stratejik konumu, Akdeniz'i Hint Okyanusu'na bağlayan Süveyş kanalını kontrol etmesi, Arap dünyasındaki öncü rolü, İslam dünyası ve Afrika düzeyinde göz ardı edilemez bir aktör oluşu, 90 milyon'a yaklaşan dinamik nüfusu, Nil nehri sayesinde aktif nüfusun üçte birini istihdam eden tarım sektörü, turizm ve insan kaynakları açısından sahip olduğu ekonomik potansiyeli, doğal kaynakları, uluslararası örgütlerdeki aktivitesi ile dünyanın dikkatini üzerine çeken bir ülke görünümündedir.

Türkiye ile Mısır arasındaki ikili siyasi ilişkilerde sorun bulunmamaktadır. İki ülke arasında çeşitli alanlarda imzalanmış toplam 52 anlaşma, ilişkilerin hukuki zeminini oluşturmaktadır. İki ülkenin bölge meselelerine bakışları aynı yöndedir. Siyasi ve kültürel ilişkileri yüzlerce yıllık bir tarihi temele sahip olan Mısır ve Türkiye bu alanlarda yakın ilişkiler kurmuşlardır. Türkiye ve Mısır ikili işbirliğinin yanı sıra, üyesi oldukları Birleşmiş Milletler ve uzman kuruluşları, İslam İşbirliği Örgütü (İİT) ve D-8 gibi uluslararası ve bölgesel örgütler çerçevesinde işbirliğini sürdürmektedirler. İki ülke arasındaki yakın ilişkiler son dönemdeki üst düzey ziyaretlere de yansımaktadır.

Ne var ki, iki ülke ilişkileri siyasi yakınlık, nüfus ve ekonomik performans gibi veriler çerçevesinde değerlendirilmesi gereken potansiyelin çok altında kalmaktadır. Bu noktada, her iki ülkenin uzun yıllar kendi bölgelerine odaklanmaları kadar, Batılı ülkelerin ve İsrail'in bölge politikaları da etkili olmuştur. Orta Doğu'da son dönemde yer alan değişim ve dönüşüm hareketlerinin ardından ortaya çıkan son durum iki ülke ilişkilerinin olması gereken düzeye taşınması noktasında umut vadeden bir ortam doğurmuştur. Türkiye ile Mısır arasındaki ticaret hacmi de uzun yıllar mevcut potansiyelin çok altında seyretmiştir. Ama 2001 yılından itibaren iki ülke arasındaki ticaret hacmi istikrarlı bir şekilde büyümüş; 2005 yılında imzalanarak 2007 yılında yürürlüğe giren Türkiye-Mısır Serbest Ticaret Anlaşması'nın (STA) yarattığı olumlu hava ile 2006 yılı ve sonrasında ticari ilişkiler ivme kazanmış ve 2010 yılı sonuna kadar önemli ilerleme sağlanmıştır. Ticaret hacmi 2009 yılında 3.26 milyar Dolar seviyesine ulaşmış, 2010 yılında ise 3.18 milyar Dolar olarak gerçekleşmiş ve kısa süre içerisinde bu hacmin beş milyar Dolara aşması beklentisi ifade edilmiştir.

Türkiye'nin Mısır'a ihraç ettiği başlıca ürünler arasında, otomotiv ve yan sanayi ürünleri, demir-çelik mamulleri, dokumaya elverişli sentetik lifler, meyve, sebze, plastik mamulleri, diğer kimyasallar, metal eşya, çeşitli makineler ve dokumacılık ürünleri yer almakta; Mısır'dan ithal ettiği başlıca ürünler arasında ise, pirinç, karbonlar, pamuk, çimento-klinker, dokumaya elverişli lifler, petrol ve ürünleri, cam kumu, fosfat, kimyasallar, dokumacılık ürünleri ve elektriksiz makineler bulunmaktadır.

Doğu Akdeniz'in en önemli iki ülkesi olarak dünya ticareti ve enerji transferi bakımından en önemli geçiş noktalarını, Boğazları ve Süveyş Kanalı'nı kontrol noktasında bulunan Türkiye ve Mısır Batı Asya, Ortadoğu ve İslam ülkeleri ve Batı dünyası ile ilişkiler bağlamında ekonomik, siyasi jeopolitik ve güvenlik ile ilgili alanlarda ortak çıkarlara sahiptirler. Karşılıklı bağımlılık ilişkilerinin dünya çapında giderek derinleştiği günümüzde, ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi zorunluluğu, küresel enerji güvenliğine katkı sağlanması, kaçakçılık ve gittikçe artan terörist faaliyetlere karşı mücadele zorunluluğu gibi faktörler göz önüne alındığında, bu bölgelerde ekonomik, sosyal ve siyasi etkileşimin artırılması, barış ve güvenliğin sağlanması her iki ülkenin çıkarları için gereklidir. Türkiye ve Mısır'ın son dönemde yakaladıkları büyüme hızları her iki ülkeyi ekonomik anlamda da birbirlerini daha fazla dikkate almaya zorlamaktadır. Mısır için Türkiye Balkanlar ve Avrupa'ya bir çıkış kapısıdır. Mısır ise Türkiye'nin İslam dünyası, Ortadoğu ve Afrika ülkeleri ile ilişkilerinde göz ardı etmesi mümkün olmayan bir ülkedir. Türkiye Mısır'ı siyasi, ekonomik, kültürel ve güvenlik ile ilgili alanlarda karşılıklı ilişkilerin güçlendirilmesi gereken bir partner olarak görmektedir. Yabancı ülkelerin bölgeye müdahaleleri yanında, tarihin bagajı iki ülke arasındaki ilişkilerin derinleşmesini engellemiştir. Ne var ki, tarihsel bakımdan Avrupa kıtasında iki amansız rakip konumundaki Almanya ve Fransa bile işbirliğine giderek Avrupa Birliği mucizesinin temellerini atabilmişlerse, Akdeniz üzerinden komşu olan ve Ortadoğu'nun en önemli iki ülkesi konumunda bulunan Mısır ve Türkiye'nin bölgesel ve küresel barış ve refah için daha geniş ve derin işbirliğine gitmeleri büyük bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Her iki ülke kritik öneme sahip uzun vadeli çıkarların sürdürülebilirliği açısından etkili bir stratejik işbirliği geliştirebilir. Bu noktada olaylara siyasi, ekonomik, diplomatik ve jeostratejik açıdan daha geniş bir perspektif ile bakma ihtiyacı vardır. Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistematiği içerisinde Türkiye - Mısır ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, iki ülkenin yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmeleri gerekir. İki ülkenin geldiği nokta "stratejik işbirliği" olarak tanımlanmaktadır. Yine İki ülkenin, bölgesel meselelere çözüm bulunması hususunda işbirliği içinde çalışmalarına duyulan ihtiyaç da derinden hissedilmektedir. Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistematiği içerisinde Türkiye - Mısır ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmesi gerekir. Tarih; iki ülkeye karşılıklı bağımlılığı derinleştirecek stratejik fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda sektör temsilcilerini stratejik boyutu da kapsayan bir yaklaşımla bir araya getirecek olan **Türkiye - Mısır Stratejik Diyalog Programı** önemli bir işlev görecektir.

Ana Tema

Sivil Diplomasi Kapasite İnşası: Sektörel ve Finansal Derinleşme

Alt Temalar

Afro-Avrasya Bölgesinde Çok Boyutlu Yeni Güvenlik Parametreleri

Ekonomik İşbirliği

Ulaşım ve Lojistik

Çok Boyutlu Güvenlik ve Terörle Mücadele

İİT Üyesi Ülkeler İkili ve Çok Taraflı Kapasite İnşası

Kamu Yönetiminde İnovasyon ve Teknoloji Paylaşımı

Akademik ve Kültürel İşbirliği İmkanları

Bölgesel ve Küresel Ortak Perspektifler

Öncelikli Sektörler

Kamu Diplomasisi Eğitim ve Dil

Kültür ve Turizm

İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı

Sağlık ve Sağlık Turizmi

Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar

Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme

Bankacılık ve Finans (Stratejik Yatırım Fonu)

Ekonomi ve Ticaret

Medya ve İletişim

Bilim ve Teknoloji

Marka Şehirler ve Çevre

Savunma ve Uzay Sanayii

Program Partnerleri

Türkiye : TASAM (Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi)

Mısır :

Programın İcra Alanı

Türkiye ve Mısır

ETKİNLİKLER / ÇALIŞMA PLANI (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Ekonomik Derinleşme

Basın Toplantıları

Türkiye - Mısır Akil Kişiler Kurulu Toplantıları / Çalışmaları

Program bünyesinde; iki tarafı temsilen bölge ve yerel aktörlerden oluşan ekonomi duayenlerinin ağırlıkta olduğu bir “Türkiye - Mısır Akil Kişiler Kurulu” oluşturulması ve yılda en az bir defa iki taraflı toplantı yapması ve Program çalışmaları temelinde iki ülke/bölge ilişkileri için yerel merkezli olarak etkileşim ve öneriler üretmesi.

Yuvarlak Masa Toplantıları / Çalışmaları

Çok Taraflı Çalıştaylar / Çalışmalar

Kongre(ler)

Sektör Çalıştayları / Etkinlikleri

Uygulamalı İnteraktif Eğitimler

Stratejik Raporlar

Sektör çalışmalarının iki ülke karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Karar Alıcılara Briefing Toplantıları

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

TV Programları

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar